

N:o 143.

Af herr **P. O. Lundell**, om *skrifvelse till Kungl. Maj:t angående allmän ålderdoms- och invaliditetspensionering m. m.*

För hvar och en, som inser vikten och behofvet för den mindre bemedlade befolkningen af en ålderdoms- och invaliditets-försäkring, måste det framkalla en mindre behaglig stämning, då man i årets statsverksproposition finner, att Kungl. Maj:t i samma proposition föreslagit en nedsättning i det sedan flera år utgående anslaget å 1,400,000 kronor till arbetareförsäkringsfonden.

Snarare än ett sådant förslag till nedsättning i detta anslag hade man väl vågat hoppas, att Kungl. Maj:t skulle funnit tiden vara inne att framkomma med något förslag till lösning af den för så många viktiga frågan om en allmän ålderdomspensionering, än att, som skett genom den föreslagna nedsättningen, minska utsikten för en sådan pensionerings åstadkommande inom den närmaste tiden.

Men äfven bland dem, som äro lifligt intresserade för åvägabringande af en med statsmedel understödd allmän pensionsförsäkring, finnas olika åsikter om huru en dylik lämpligast skall kunna anordnas.

Mången ryggar tillbaka för anordnande af den omfattande administration och den fiskaliska uppsikt med ty åtföljande andra obehag, som skulle blifva en gifven följd af en genomförd tvångsförsäkring.

Kunde en allmännare tillslutning vinnas på frivillighetens väg, vore en sådan anordning otvifvelaktigt den bästa, men efter mångas förmenande är detta omöjligt. Jag vågar dock tro, att en dylik utväg borde försökas, och att tvångsanordningar böra vidtagas först efter det man tydligen funnit, att på frivillighetens väg målet omöjligen kunde uppnås.

Att under nuvarande förhållanden försäkringsvägen så sällan användes för beredande af ålderdomsförsörjning af mindre bemedlade, ligger visserligen ofta i en bristande omtänksamhet för framtida behof, men oftast däri att den obemedlade äfven med stor sparsamhet och omtanke vet sig genom insättning i lifrätanstalt icke kunna bereda sig större ålderdomsunderstöd än det, som i allt fall kommer den mindre omtänksamme till del genom den allmänna fattigförsörjningen. Helt annorlunda ställer sig saken, om genom bidrag från staten utsikt finnes att genom insättningar bereda sig existensvillkor, som ligga högre än fattigförsörjningens nivå. Och något i den vägen skulle nog kunna åstadkommas, om statsbidrag vid insättning i lifrätanstalt lämnades i den utsträckning, som föreslogs i Kungl. Maj:ts proposition n:o 55 år 1898, i hvad den rörde den frivilliga försäkringen, nämligen att statsbidraget sattes till hälften mot insättarnes bidrag. Dock så att en hög åldersgräns sattes för dem, som under närmaste tiden skulle komma i åtnjutande af pensioneringens fördelar. Ty intet skulle så befordra sakens framgång, som praktisk erfarenhet om de stora fördelar, som beredes insättare. Insättaren skulle nog äfven veta att uppskatta den vida friare och bättre ställning han intar i samhället såsom pensionstagare, än som tiggare och fattighjon.

För den samhälleliga hushållningen ligger ock fördelen i öppen dag, enär bidragen till pensioneringen säkerligen blifva mycket mindre, än hvad som utan dylikt bidrag måste lämnas såsom fattigunderstöd till sådana personer, som icke skaffat sig pensionsrätt. Därtill kommer, att den kapitalbildning, som genom en uppmuntrad sparsamhet uppstår, möjliggör utveckling och ökad välmåga på många områden. Vidare gäller nog som regel, att den, som vet sig äga en betryggad framtid, är en vida bättre samhällsmedlem än den, som blott lefver för dagen.

Med anledning af anförda m. fl. omständigheter är jag lifligt öfvertygad om att en omfattande ålderdoms- och invalidpensionering för det stora flertalet obemedlade och mindre bemedlade är en synnerligen betydelsefull fråga, och att den likaledes är i hög grad betydelsefull för hela vårt statssamhälle, samt att Riksdagen genom ytterligare initiativ i frågan bör söka påskynda dess lösning, likasom att Riksdagen i detta sammanhang bör förhindra, att det jämförelsevis lilla belopp, som årligen afsatts för underlättande af pensioneringens tidigare effektivitet, göres ännu mindre.

En frivillig försäkring, understödd med statsbidrag, kan ju tänkas anordnad på olika sätt, antingen så att staten upprättade en anstalt för hela landet, hvars förvaltningskostnader bestredes med statsmedel, eller

ock att till enskilda lifränte- och försäkringsanstalter, hvilka ställdes under statskontroll, lämnades statsbidrag såsom tillskott till enskildes insättningar, i ungefärligen samma ordning, efter hvilken nu bidrag till dylika insättningar i lifränteanstalter lämnas från en del föreningar och fonder, hvilka afse att uppmuntra pensionering för mindre bemedlade och obemedlade personer.

På grund af hvad jag sålunda anför, får jag härmed vördsamligen föreslå,

att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t täcktes låta utreda, huru en på frivillighetens grund med statsbidrag understödd allmän ålderdoms- och invalidpensionering må kunna åstadkommas, samt därefter fortast möjligt inkomma till Riksdagen med sådant förslag i ärendet, hvartill utredningen kan föranleda.

Stockholm den 28 januari 1905.

P. O. Lundell.